

การพัฒนาแบบการขับเคลื่อนโครงการชุมชนรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดสารอด กรุงเทพมหานคร*

The Development of a Model to Promote the Five-Precept Observing Community Project by Wat Sarod Community, Bangkok

พระครูปลัดอดิศักดิ์ วชิรปญโญ

Phrakrupalad Adisak Vajirapañño

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

Corresponding Author's Email: wachirapunyoo@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ ผู้เขียนนำเสนอประเด็นการพัฒนาแบบการขับเคลื่อนโครงการชุมชนรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดสารอด กรุงเทพมหานคร ซึ่งการพัฒนาชุมชนวัดสารอดภายใต้โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “ชุมชนรักษาศีล 5” ชุมชนวัดสารอด เป็นชุมชนเมืองที่มีผู้คนจากถิ่นฐานต่างๆ มาทำมาหากิน มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ โดยมีวัดสารอดเป็นศูนย์กลางในกิจกรรมต่างๆ เกิดการหล่อหลอมให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เมื่อการขับเคลื่อนโครงการลงสู่ชุมชนเมืองจึงต้องอาศัยการบูรณาการสร้างกิจกรรมการรักษาศีล 5 เป็นแนวทางปฏิบัติพื้นฐาน เป็นหลักมนุษยธรรม เป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จากการนำเอาโครงการชุมชนรักษาศีล 5 มาใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนวัดสารอด ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนโครงการชุมชนรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดสารอด คือ ราชฎีบูรณะศีลบรร โมเดล ที่มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ 1) ราชฎี 2) บูรณะ 3) ศีล 4) บรร การขับเคลื่อนตามรูปแบบดังกล่าวส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ 4 ประการ คือ 1) กายภาพสะอาด สถานที่ภายในวัดสารอดเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างรวดเร็ว มีความสะอาดเรียบร้อย มีความเป็นรมณีสถานที่ร่มรื่น 2) ศีลสะอาด ชาวชุมชนปฏิบัติตามหลักศีล 5 เป็นข้อปฏิบัติพื้นฐานที่ตระหนักรู้และเห็นคุณค่าความสำคัญต่อการนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต 3) จิตใจสะอาด ชาวชุมชนรักษาศีล 5 มีความสุขใจ มีสถานที่ปฏิบัติธรรมภายใต้สำนักปฏิบัติธรรมประจำกรุงเทพมหานครแห่งที่ 61 เพื่อรองรับการขัดเกลาจิตใจให้เข้าถึงความสงบ มีความรู้ ตื่น เบิกบาน 4) ปัญญาสะอาด ชาวชุมชนรักษาศีล 5 มีความรู้ความเข้าใจหลักและแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนา มีสำนักเรียนศาสนศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนธรรมะให้แก่ชาวชุมชนวัดสารอด

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ; การขับเคลื่อนโครงการ; ชุมชนรักษาศีล 5; ชุมชนวัดสารอด

Abstract

The researcher aims at proposing the development of a model to promote the observance of the five precepts in community around Wat Sarod, Bangkok. This development of Wat Sarod community is under the “Five-Precept Observing Community Project” which

*Received February 8, 2023; Revised February 23, 2023; Accepted February 28, 2023

aims at fostering reconciliation through the use of Buddhist teachings. Wat Sarod community differs from rural community in that it is an urban community surrounded by people from various places with diverse cultures, traditions, and beliefs. Wat Sarod is the center of the community for organizing various activities and fostering peaceful coexistence among the people. The mobilization of the project in the urban community relies on activities integrated with the five precepts, which are regarded as a humanitarian principle and a way of practice for developing the whole human being. From applying the Five-Precept Observing Community Project in the development of Wat Sarod community results in 'Rat-Burana-Sīla-Boworn' model, which consists of the following components: 1) Rat (people), 2) Burana (renovation), 3) Sīla (precepts), and 4) Boworn (village, temple, school). The model-based development yields a new body of knowledge in the following four areas: 1) Clean physical environment in which areas within the temple are rapidly changing as they have become clean and shady; 2) Clean behavior in which community members follow the five precepts and recognize their significance in everyday life; 3) Clean mind in which community members are happy as a result of following the five precepts. Furthermore, there are 61 meditation centers in Bangkok where people can cultivate their minds to become more peaceful and awakened; and 4) Clean wisdom in which community members follow the five precepts with knowledge and understanding of Buddhist way of life, as well as having a religious studies center that provides Buddhist studies to Wat Sarod community.

Keywords: Model Development; Project Mobilization; Five-Precept Observing Community; Wat Sarod Community

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติ ที่เป็นฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่จะนำมาซึ่งความผาสุกของคนไทยทุกคน (Office of the Secretary of the National Strategy Committee, Office of the National Economic and Social Development Board, 2018)

จากแนวคิดของ สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญญฺ) เกี่ยวกับศีล 5 ว่า ศีล 5 เป็นหลักการปฏิบัติที่สำคัญของมนุษย์ เมื่อทุกคนมีศีล 5 ด้วยกัน สังคมนั้นๆ คือ ประชาชน ย่อมจะอยู่เย็นเป็นสุข เมื่อเป็นไปได้ขอให้ชื่อหมู่บ้านนั้นว่า ชุมชนรักษาศีล 5 (Somdet Phramaha Ratchamangkalajarn (Choung Vorapunno), 2013) จึงนำมาสู่การจัดทำโครงการชุมชนรักษาศีล 5 ทั่วประเทศในเวลาต่อมา มีปรากฏหลักการและเหตุผลในระยะเป็ยบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการดำเนินงานโครงการชุมชนรักษาศีล 5 ว่า เพื่อให้คณะสงฆ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน องค์กรภาคีเครือข่ายทางพระพุทธศาสนา และประชาชนทั่วไป ได้ใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนโครงการชุมชนรักษาศีล 5 (Welfare Education Section, Division of Buddhist Studies, National Office of Buddhism, 2014)

ด้วยเหตุนี้เอง มหาเถรสมาคม จึงมีนโยบายเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ มีดำริให้คณะสงฆ์ทุกจังหวัด สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “ชุมชนรักษาศีล 5” และกำหนดให้ครอบคลุมพื้นที่ทุกจังหวัด เพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ความสามัคคี และเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ (The Sangkha Supreme Council of Thailand, 2014)

ปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารจัดการโครงการชุมชนรักษาศีล 5 ยังขาดความเข้าใจในเรื่องวัตถุประสงค์และขั้นตอนในการดำเนินโครงการ (Phramaha Phongsak Ratananano, 2018) ก็เป็นส่วนสำคัญที่จะไม่สามารถทำให้การขับเคลื่อนโครงการชุมชนรักษาศีล 5 ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการขับเคลื่อนโครงการชุมชนรักษาศีล 5 ในชุมชนเมือง นับว่ามีบริบทที่แตกต่างจากชุมชนในชนบท เช่น ชุมชนวัดสารอด มีบริบทเป็นชุมชนเมืองที่รายล้อมไปด้วยผู้คนจากถิ่นฐานต่างๆ มาอยู่เพื่อทำมาหากิน มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ มีวัดสารอด เป็นศูนย์กลางในกิจกรรมต่างๆ เกิดการหล่อหลอมทางความคิด ได้ร่วมกันตัดสินใจทำกิจกรรมต่างๆ ตามแนวทางของโครงการชุมชนรักษาศีล 5 ผู้เขียนจึงเกิดแรงบันดาลใจที่จะศึกษาสภาพ บริบท ความต้องการของชุมชนวัดสารอดในการขับเคลื่อนโครงการชุมชนรักษาศีล 5 ศึกษาแนวคิดหลักศีล 5 ในทางพระพุทธศาสนา และพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนโครงการชุมชนรักษาศีล 5 ของชุมชนเมือง โดยเลือกพื้นที่เจาะจง คือ ชุมชนวัดสารอด เป็นพื้นที่กรณีศึกษา เพราะชุมชนวัดสารอด ได้ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “ชุมชนรักษาศีล 5” ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประจำปี 2565 ซึ่งผู้เขียนจะได้วิเคราะห์อธิบาย เป็นลำดับต่อไป

ศีล 5 กับความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ศีล 5 เป็นแนวทางปฏิบัติพื้นฐานเพื่อควบคุมพฤติกรรมของบุคคลและสังคม ทั้งยังเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข นอกจากศีล 5 จะเป็นข้อดเว้นจากการทำชั่วแล้ว ยังส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย ผลจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในชุมชนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ค่านิยมของชุมชน ไม่ก่อให้เกิดปัญหาภัยกับชุมชน และทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี (Phramaha Khanngoen Khantidharo (Arthan), 2019)

ศีล 5 เป็นหลักมนุษยธรรม เป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ การไม่ประพฤติผิดในกาม การไม่พูดเท็จ และการไม่ดื่มสุราเมรัย ศีลเป็นที่ตั้งแห่งกุศลธรรมเป็นลักษณะมีความปรกติทางกายวาจาเป็นที่ตั้ง โดยมีองค์ประกอบของศีล 5 แต่ละข้อ คือ เจตนา เป็นความไม่ก้าวล่วงทางกาย และวาจา ให้พ้นจากความชั่วทั้งปวง ย่อมมีความสงบสันติสุขในชีวิตปัจจุบัน และอนาคตเป็นอันสงบสุข และในตรงกันข้าม โทษของการละเมิดศีล เป็นเหตุให้ประมาทเป็นบ่อเกิดแห่งภัยเวรโดยประการต่างๆ ย่อมประสบทุกข์ทั้งในปัจจุบัน และสัมปรายภพ บันทอนความก้าวหน้ำความเจริญ และความสงบสันติสุขในการดำเนินชีวิตพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นผลอันเกิดจากการปฏิบัติโดยอาศัยระบบต่างๆ ทางร่างกาย และจิตใจ คือ ระบบประสาท กล้ามเนื้อ ระบบต่อม และสิ่งเร้าสิ่งแวดล้อมต่างๆ ทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดสภาวะจิตใจที่รับรู้อารมณ์ จึงแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาทางกาย วาจาและใจ และแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่ออารมณ์นั้นๆ ทั้งด้านที่ดี และในด้านที่ไม่ดี (Phra Chainarong Vithito (Rongmarud), 2012) หากละเมิดศีลย่อมเป็นบ่อเกิดแห่งภัยเวรประสบทุกข์ทั้งปัจจุบันและสัมปรายภพ (Phra Montri Tissaro (Kumlue), 2016)

การรณรงค์ให้เกิดการตระหนักในการประยุกต์การรักษาศีล 5 มาปฏิบัติในการดำรงชีวิต โดยมุ่งให้มีการจัดตั้งและประกาศให้มีการรักษาศีล 5 ต้นแบบขึ้น เพื่อให้บังเกิดผลอย่างชัดเจนและเพื่อให้เข้าถึงหลักการสร้างสันติสุขด้วยหลักการประพจน์ปฏิบัติตามหลักการรักษาศีล 5 เนื่องจากการรักษาศีล 5 เปรียบเสมือนหลักประกันชีวิตที่ทำให้เกิดความสงบสุขในสังคม (Phramaha Nikorn Paladsung, and Zumitzavan, 2017) นอกจากนั้น การส่งเสริมให้มีการนำหลักศีล 5 มาใช้ปฏิบัติ สามารถใช้การฝึกอบรมเพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตามหลักศีล 5 นั้น จำเป็นต้องทำให้เกิดแรงจูงใจที่มีความยั่งยืน และเป็นแรงจูงใจที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับทุกด้านของสังคม (Wattanapradith, 2013)

จึงกล่าวได้ว่า ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์จะต้องประกอบด้วยศีล 5 เป็นแนวทางปฏิบัติขั้นพื้นฐาน เป็นหลักมนุษยธรรม เป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นลักษณะที่มีความปรกติทางกายวาจาเป็นที่ตั้ง ย่อมมีความสงบสันติสุขในชีวิตปัจจุบัน และอนาคต ควรมุ่งให้มีการจัดตั้งและประกาศให้มีการรักษาศีล 5 ต้นแบบขึ้น เพื่อให้บังเกิดผลอย่างชัดเจนและเพื่อให้เข้าถึงหลักการสร้างสันติสุขด้วยหลักการประพจน์ปฏิบัติตามหลักการรักษาศีล 5 และส่งเสริมให้ใช้การฝึกอบรมเพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตามหลักศีล 5 จึงจะทำให้เกิดแรงจูงใจที่มีความยั่งยืน

หลักศีล 5 ตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนา

คำว่า มีศีล คือ ผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ (ผู้เว้นขาดจากปาณาติบาต) เว้นขาดจากการถือเอาสิ่งของที่เป็นเจ้าของเขาไม่ได้ให้ (เว้นขาดจากอทินนาทาน) เว้นขาดจากการพูดเท็จ (เว้นขาดจากมุสาวาท) (Thai Tripitaka: 1/292/331) เว้นขาดจากการประพจน์ผิดในกาม เว้นขาดจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท หลังจากตายแล้วย่อมไปสู่สวรรค์ (Thai Tripitaka: 10/417/350) การปฏิบัติตนตามหลักศีลดังกล่าว เรียกว่า การรักษาศีล 5 เป็นหลักปฏิบัติที่นำพาชีวิตให้ได้พบแต่สิ่งที่ดีงาม ได้รับความอยู่รอดปลอดภัย เป็นที่รักของเหล่าหมู่ญาติพี่น้อง แม้หากตายจากโลกนี้ไปแล้วก็ไปสู่สุคติ (Thai Tripitaka: 27/118-120/147) ตรงกันข้าม หากเพราะศีลวิบัติเป็นต้นเหตุ ผู้ที่ศีลทั้งหลายหลังจากตายแล้วก็ไปเกิดในอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก (Thai Tripitaka: 20/118/362)

นอกจากนั้น ผู้มีศีลนับได้ว่าเป็นผู้ที่ใครๆ ก็รับรู้ได้ถึงเกียรติคุณ เพราะกลิ่นของศีลย่อมทวนลม ต่างจากกลิ่นของเหล่าดอกไม้ เช่น กลิ่นจันทน์ กลิ่นกฤษณา หรือกลิ่นกระลำพัก เป็นกลิ่นดอกไม้ที่ไม่อาจจะทวนลมได้ ส่วนกลิ่นของศีลสามารถย้อนทวนลมได้ไปทั่วทุกทิศนั้นเอง (Thai Tripitaka: 25/45/43-44) และหากเทียบกลิ่นดอกไม้กับกลิ่นของศีล ตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนา มองว่า กลิ่นกฤษณา หรือกลิ่นจันทน์ มีกลิ่นหอมเพียงเล็กน้อยเท่านั้นแต่กลิ่นของท่านผู้มีศีล เป็นกลิ่นที่มีความหอมมากที่สุด สามารถหอมฟุ้งไปได้ตลอดทั่วทั้งเทวโลกและมนุษย์โลก (Thai Tripitaka: 25/46/44) บุคคลผู้มีศีลจึงนับได้ว่าเป็นนาบุญอันดีที่ยอดเยี่ยมในโลก ที่ควรแก่การนำของมาถวายต้อนรับ ทักขิณา และกราบไหว้บูชา (Thai Tripitaka: 22/107/185) มารไม่สามารถเห็นช่องทำลายผู้มีศีลได้เลย เพราะผู้มีศีล เป็นผู้ที่ดีดำรงชีวิตของตนอยู่ด้วยความไม่ประมาทตลอดเวลาเป็นปกติ (Thai Tripitaka: 25/57/44) อีกทั้งหากเมื่อเพียงพร้อมด้วยศีลและปัญญา ย่อมยินดีแต่ในความสงบ และละเว้นจากการกระทำความชั่วโดยประการทั้งปวง และที่สำคัญคนมีศีลเป็นคนไม่เชื่อคนง่าย (Thai Tripitaka: 27/88/174)

จึงกล่าวได้ว่า ผู้รักษาศีล 5 ตลอดชีวิต ชีวิตของผู้มีศีลนั้นย่อมได้พบแต่สิ่งที่ดีงาม อยู่รอดปลอดภัย เป็นที่รักของญาติพี่น้อง แม้หากตายจากโลกนี้ไปแล้วก็ไปสู่สุคติโลกสวรรค์ แต่หากเป็นผู้ไม่มีศีลหลังจากตายแล้วก็ไปเกิดในนรก เกียรติคุณผู้มีศีลหอมย้อนทวนลมได้ไปทั่วทุกทิศ เป็นกลิ่นที่มีความหอมมากที่สุด สามารถ

หอมฟุ้งไปได้ตลอดทั่วทั้งเทวโลกและมนุษยโลก มีชีวิตอยู่ด้วยความไม่ประมาท จึงไม่มีใครสามารถทำลายหรือเบียดเบียนให้เดือดร้อนได้ และเป็นนาบุญอันดีของโลก

ศีลสัมปทา คือ ความถึงพร้อมด้วยศีล (Thai Tripitaka: 1/2/2) เป็นความถึงพร้อมด้วยศีลที่พระอรหิยะยินดี ความถึงพร้อมด้วยศีลมีลักษณะที่ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไทแก่ตัว ซึ่งท่านปราชญ์บัณฑิตหรือผู้รู้ท่านสรรเสริญ ผู้ถึงพร้อมด้วยศีลจะไม่ถูกตัณหาและทิฏฐิครอบงำ มีจิตใจที่มั่นคง (Thai Tripitaka: 18/341/359) มีความถึงพร้อมด้วยศีล ซึ่งความถึงพร้อมด้วยศีลนับได้ว่าเป็นตัวนำทางแห่งมรรคมืองค์ 8 เพราะศีลสัมปทาเป็นบุญนิमितเพื่อความเกิดขึ้นแห่งอริยมรรคมืองค์ 8 (Thai Tripitaka: 19/50-54/44)

จะอย่างไรก็ตาม เมื่อตนถึงพร้อมด้วยศีลแล้ว ก็ควรที่จะได้ชักชวนให้ผู้อื่นได้ถึงพร้อมด้วยศีล จึงจะถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติการรักษาศีลที่ถึงพร้อมอันเกิดประโยชน์เกื้อกูลทั้งแก่ตน และยังได้เป็นไปเพื่อเกื้อกูลแก่ผู้อื่นด้วย (Thai Tripitaka: 22/20/23) แต่หากไม่ชักชวนผู้อื่นให้ถึงพร้อมด้วยศีลก็เท่ากับเป็นการปฏิบัติที่ไม่ได้เกื้อกูลต่อผู้อื่นนั่นเอง (Thai Tripitaka: 36/173/205)

จึงกล่าวได้ว่า หลักศีลตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนา เมื่อบุคคลมีความถึงพร้อมด้วยศีล ที่ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไทแก่ตัว ตัณหาและทิฏฐิย่อมไม่ครอบงำ มีจิตใจเข้มแข็งมั่นคง ความถึงพร้อมด้วยศีล เป็นตัวนำทางแห่งมรรคมืองค์ 8 เมื่อตนถึงพร้อมด้วยศีลแล้ว ก็ควรที่จะได้ชักชวนให้ผู้อื่นจึงเป็นประโยชน์เกื้อกูลทั้งแก่ตนและแก่ผู้อื่นด้วย

การพัฒนาารูปแบบการขับเคลื่อนโครงการชุมชนรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดสารอด

การดำเนินการขับเคลื่อนโครงการชุมชนรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดสารอด ได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในโครงการครบถ้วนทุกประการ จนกลายเป็นชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นชุมชนรักษาศีล 5 ต้นแบบของกรุงเทพมหานคร และมีการกำหนดการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมและติดตามการดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “ชุมชนรักษาศีล 5” เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร (ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี) ประจำปี 2565 กำหนดในวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2565

โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “ชุมชนรักษาศีล 5” เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร มีรูปแบบของการจัดงาน จัดแบบกึ่งงานประจำปีที่ไม่มึนหรสพเน้นงานสร้างสรรค์ที่เสริมสร้างปัญญาและคุณธรรม สอดรับกับวิสัยทัศน์วัดสารอดว่า “วัดต้นแบบการศึกษาเพื่อปัญญาและคุณธรรม” เช่น (บ้าน) ให้ชุมชนร่วมกันจัดพิธีแห่หลวงพ่อรอด (ทางน้ำ/และทางบก) (วัด) วัดจัดลานบุญปิดทองทอดผ้าป่าสามัคคีได้ร่วมบารมีหลวงพ่อรอด และจัดบวชเนกขัมมปฏิบัติธรรม (โรงเรียน) โรงเรียนจัดกิจกรรมสวดสรภัญญะคาถาหลวงพ่อรอด เป็นต้น

ทั้งนี้ เน้นการจัดบรรยากาศให้กลายเป็นแบบงานวัดย้อนยุค ส่งเสริมการนุ่งผ้าไทยเที่ยวงานวัด โดยออกแบบจัดสถานที่สร้างบรรยากาศ ทั้ง แสง สี เสียง กลิ่น อาหาร แบ่งโซนให้ชัดเจน คนมาท่องเที่ยวได้ถ่ายรูปกับบรรยากาศย้อนยุคที่งดงาม ได้รับความสุขจากการได้เห็นพุทธศิลป์ ได้กลิ่นชวนชื่นใจ ได้กลิ่นอาหารเลิศรส มีความสุขสงบ และเพลิดเพลินในธรรม ซึ่งจะกลายเป็นการจัดงานวัดที่เต็มไปด้วยกิจกรรมที่สร้างสรรค์ โดยมีวัดสารอดเป็นศูนย์กลางในการจัดงานครั้งนี้

การจัดงานที่เน้นเสริมสร้างปัญญาและคุณธรรมที่สอดรับกับวิสัยทัศน์วัดสารอดที่ว่า “วัดต้นแบบการศึกษาเพื่อปัญญาและคุณธรรม” (The committee drives the project to create reconciliation and reconciliation using Buddhist principles, Wat Sarod Community, 2022) หลังจากนั้น ได้มีการประชุมขึ้นเป็นการเฉพาะของคณะสงฆ์ เป็นครั้งที่ 2 ของคณะสงฆ์เขตราชบุรีบูรณะ เพื่อติดตาม ปรึกษาหารือแนวทางการเตรียมการจัดงานและเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ และเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะต่างๆ จากเจ้าคณะ

ผู้ปกครอง ถือว่าเป็นกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม เกิดกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินการ ตลอดจนจนถึงการร่วมรับประโยชน์ร่วมกันทั้งชุมชน

โดยการประชุมครั้งนี้เสนอร่างแผนผังการจัดงาน เพื่อให้คณะทำงานได้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ก่อนจะนำเสนอแก่ที่ประชุมใหญ่ภาคีเครือข่ายที่จะร่วมกันจัดงานครั้งนี้ แผนผังที่นำเสนอเป็นแผนผังที่ได้กำหนดพื้นที่ออกเป็นส่วนๆ อย่างชัดเจน เพื่อให้ง่ายต่อการบริหารจัดการในด้านต่างๆ ตลอดจนงานครั้งนี้ การจัดงานครั้งนี้ กำหนดจัดเป็นงานประจำปีวัดสารอดเพื่อฟื้นฟูวัฒนธรรมอันดีงามของชาวเขตราชภูริบูรณะ โดยเฉพาะการนำหลักศีล 5 มาปฏิบัติในวิถีชีวิตโดยมีวัดเป็นศูนย์กลางที่พึงทักใจ งานประจำปีวัดสารอดจึงจะเป็นงานบุญประจำปีศีล 5 ปราศจากอบายมุข แต่จะเต็มไปด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมการรักษาศีล 5

ดังนั้น จึงนับว่าชาวราชภูริบูรณะมีวัดทุกวัดเข้มแข็งและได้รวมพลังเป็นหนึ่งศูนย์กลางที่พึงทักใจของชุมชน งานนี้จึงมีเส้นที่ต่างจากงานวัดทั่วไปเพราะมีกิจกรรมสร้างสรรค์มากมาย เช่น การจัดกิจกรรมครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของชุมชนวัดสารอด ได้ร่วมกันแห่ธูปเทียนองค์หลวงพ่อดอยอย่างยิ่งใหญ่ เพื่อขอขามีหลวงพ่อดอย พระประธานเก่าแก่คู่วัดสารอด เพื่อโปรดแผ่บารมีแก่ลูกหลานทั้งทางบกและทางน้ำ เส้นทางกำหนดธูปเทียนวิหารจากวัดสารอดไปทำน้ำวัดประเสริฐสุทธาวาส โปรดชาวริมคลองราชภูริบูรณะ จากวัดประเสริฐสุทธาวาส ขบวนธูปเทียนทางน้ำไปสู่ท่าเสด็จวัดสารอด แล้วธูปเทียนหลวงพ่อดอย ประดิษฐานมณฑลพิธีศาลาอุดมธรรมสภา โปรดลูกหลาน 9 วัน 9 คืน (The committee drives the project to create reconciliation and reconciliation using Buddhist principles, Wat Sarod Community, 2022)

การประชุมมอบหมายงานภาระงาน เพื่อต้อนรับการตรวจเยี่ยมและติดตามประเมินผลโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “โครงการชุมชนรักษาศีล 5” ในวันที่ 18 กันยายน 2565 โดยได้แบ่งกลุ่มรับผิดชอบภาระงานต่างๆ ออกเป็น 6 กลุ่ม คือ :- ราชภูริบูรณะศีลบวร วัดประเสริฐสุทธาวาสศีลบวร วัดราชภูริบูรณะศีลบวร วัดบางปะกอกศีลบวร วัดเกียรติประดิษฐ์ศีลบวร วัดสารอดศีลบวร ให้แต่ละกลุ่มจัดนิทรรศการ และจัดหากิจกรรมการแสดงมาร่วมในงานดังกล่าว พร้อมทั้งนี้ คณะกรรมการได้นำเสนอต่อที่ประชุมถึงแผนผังและภาพรวมการจัดงานมหกรรมราชภูริบูรณะศีลบวร ประจำปี 2565 ระหว่างวันที่ 17-25 กันยายน 2565 (The committee drives the project to create reconciliation and reconciliation using Buddhist principles, Wat Sarod Community, 2022)

จึงนับได้ว่าวัดสารอดเป็นวัดในกรุงเทพมหานครที่ได้รับเลือกเป็นตัวแทนคณะสงฆ์กรุงเทพมหานครเป็นชุมชนรักษาศีล ๕ ต้นแบบ ที่ได้รับการคัดเลือกเพื่อการตรวจประเมินจากคณะกรรมการโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชุมชนรักษาศีล 5 ประจำปี 2565

คณะสงฆ์เขตราชภูริบูรณะ จึงได้จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับ เป็นการประชุมภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชุมชนรักษาศีล 5 “ราชภูริบูรณะศีลบวร” สำหรับการประชุมครั้งนี้ เจ้าคณะเขตฯ ได้ให้แต่ละวัดนำเสนอรายงานความคืบหน้าการประสานงานชุมชนที่เป็นเครือข่าย เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ดำเนินการเกณฑ์ประเมินโครงการฯ เพื่อนำเสนอรายงานคณะกรรมการตรวจประเมินโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชุมชนรักษาศีล 5 “ราชภูริบูรณะศีลบวร” จากการประชุมดังกล่าว ทำให้ทราบถึงศักยภาพและความพร้อมของคณะสงฆ์ฯ ที่จะร่วมกันจัดงาน มหกรรมราชภูริบูรณะศีลบวร ซึ่งแต่ละวัดในเขตราชภูริบูรณะ ได้ดำเนินการประสานงานทุกภาคส่วน ได้ความคืบหน้าการเตรียมจัดนิทรรศการตามลำดับ เป็นการได้ร่วมกันอย่างเต็มที่เต็มพลังเพื่อให้การจัดงานครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์

นอกจากนั้น ยังได้ร่วมกันร่างกำหนดการสำหรับต้อนรับคณะกรรมการลงพื้นที่ที่ตรวจเยี่ยมและตรวจประเมินการดำเนินการโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชุมชน

รักษาศีล 5 โดยได้ร่างกำหนดการเพื่อเตรียมประชุมใหญ่และรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกภาคีเครือข่ายให้ได้มีส่วนร่วมร่างกำหนดการให้ชัดเจนและเข้าใจตรงกันและเป็นแนวทางที่จะได้ปฏิบัติร่วมกัน (The committee drives the project to create reconciliation and reconciliation using Buddhist principles, Wat Sarod Community, 2022)

ชุมชนวัดสารอดดำเนินการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “ชุมชนรักษาศีล 5” จนเป็นที่ยอมรับและได้รับการคัดเลือกเป็นชุมชนต้นแบบรักษาศีล 5 ระดับจังหวัด กรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “ชุมชนรักษาศีล 5” ส่วนกลางได้ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2566 ได้แสดงความพึงพอใจและชื่นชมการขับเคลื่อนโครงการฯ ทั้งนี้ พระพรหมเสนาบดี (พิมพ์ ญาณวิโร) เจ้าอาวาสวัดปทุมคงคา เจ้าคณะภาค 7 กรรมการมหาเถรสมาคม (มส.) ในฐานะประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการดำเนินการโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “ชุมชนรักษาศีล 5” กล่าวว่า การลงพื้นที่ที่ตรวจติดตามผลการดำเนินงานชุมชนรักษาศีล 5 ในชุมชนวัดสารอด เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร พื้นที่กรุงเทพมหานครไม่เหมือนในต่างจังหวัด ใช้หมู่บ้านศีล 5 ไม่ได้ จึงต้องใช้เป็น ชุมชนศีล 5 โดยคณะกรรมการฯ ได้เลือกชุมชนวัดสารอด เป็นชุมชนต้นแบบรักษาศีล 5 และดำเนินการตามกิจกรรมต่างๆ จนเกิดกระบวนการขับเคลื่อนโครงการชุมชนรักษาศีล 5 ชื่อว่า “ราชบุรีบูรณะศีลบรร โมเดล (Phrabhrammasenabodi (Pim Yanaviro), 2022).

จึงถือว่า เป็นการพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนโครงการชุมชนรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดสารอด คือ ราชบุรีบูรณะศีลบรร โมเดล ที่มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ 1) ราชบุรี 2) บูรณะ 3) ศีล 4) บรร ซึ่งผู้เขียนสามารถอธิบายได้ ดังต่อไปนี้

ราชบุรี หมายถึง ราชวร ประชาชนที่เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชน รวมตัวกัน และร่วมประชุม โดยมีภาคีเครือข่าย จำนวน 73 ภาคี จนเกิดการให้ความร่วมมือพร้อมเพรียงกัน เพื่อขับเคลื่อนโครงการชุมชนวัดสารอด เป็นชุมชนรักษาศีล 5 เกิดการตระหนักรู้และให้ความสำคัญต่อกิจกรรมความร่วมมือในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการชุมชนรักษาศีล 5

บูรณะ หมายถึง การบูรณปฏิสังขรณ์วัดสารอด ซึ่งเป็นศูนย์กลางการประสานงานความร่วมมือโดยมีหลวงพ่อรอดเป็นศูนย์กลางที่พึงทึ่งใจของชุมชน โดยเน้นพัฒนา ปรับปรุง บูรณะเสนาสนะต่างๆ ที่ทรุดโทรมให้กลับมาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาวัดให้เป็นสัปปายะสถานกลายเป็นรมณีสถานที่ชุมชนสามารถเข้ามาใช้สอยประโยชน์ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันได้

ศีล หมายถึง ข้อปฏิบัติอันเป็นพื้นฐาน เป็นหลักประกันชีวิต ภายใต้การนำเอากิจกรรมโครงการชุมชนรักษาศีล 5 เป็นฐานมาสู่การปฏิบัติให้เกิดขึ้นแก่คนในชุมชนอย่างเป็นปกติ

บรร หมายถึง “บ้าน วัด ราชการ” พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ประชาชน ในชุมชน ร่วมเป็นภาคีเครือข่าย

ทั้งนี้ องค์ประกอบทั้ง ๔ ประการดังกล่าว มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงสัมพันธ์กันและกันที่จะทำให้เกิดการพัฒนาแบบองค์รวมของโครงการชุมชนรักษาศีล ๕ จนกลายเป็นชุมชนรักษาศีล ๕ ต้นแบบของกรุงเทพมหานคร

ราชบุรีบูรณะศีลบรร กับประโยชน์ที่เกิดต่อการพัฒนาชุมชนวัดสารอด

การพัฒนาชุมชนวัดสารอด ภายใต้โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “ชุมชนรักษาศีล 5” เมื่อดำเนินการตามกิจกรรมต่างๆ ทำให้เกิดการพัฒนาด้านต่างๆ

มากมาย และนำมาสู่องค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญเมื่อนำเอา “ราษฎร์บูรณะศีลบรร โมเดล” ลงสู่การขับเคลื่อนการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งราษฎร์บูรณะศีลบรร ทำให้เกิดการขับเคลื่อน เกิดประโยชน์ที่ครอบคลุม 4 ประการ คือ

1. กายภาพสะอาด สถานที่ภายในวัดที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนได้รับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงขึ้นอย่างรวดเร็ว มีความสะอาดเรียบร้อย มีความเป็นรมณีสถานที่ร่มรื่นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากจนกลายเป็นวัดต้นแบบโครงการวัดประชารัฐสร้างสุข การพัฒนาได้เกิดขึ้นจากพลังศรัทธาของชาวชุมชนวัดสารอดและผู้มีจิตศรัทธา ภาคีเครือข่าย ร่วมกันอุปถัมภ์ดำเนินการพัฒนา เพราะวัดสารอดเป็นศูนย์กลางที่พึงทวงใจของชาวชุมชนวัดสารอด สถานที่ของวัดสารอดจึงกลายเป็นวัดที่มีความสะอาด กิจกรรมทำความสะอาดใหญ่ (Big Cleaning Day)

2. ศีลสะอาด ชาวชุมชนได้มีข้อปฏิบัติตามหลักศีล 5 เป็นข้อปฏิบัติพื้นฐานที่ตระหนักรู้และเห็นคุณค่าความสำคัญต่อการนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ประกอบกับชาวชุมชนรักษาศีล 5 มีระเบียบปฏิบัติต่อวิถีวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามที่จะได้ร่วมกันสืบสานส่งต่อแก่ลูกหลาน และรู้จักให้อภัย ไม่เอาไรต์เอาเปรียบกัน มีศูนย์ใกล้เคียงข้อพิพาทภาคประชาชน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ชาวชุมชนในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่เกิดขึ้นนำไปสู่การตกลงกัน เข้าใจกัน และอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

3. จิตใจสะอาด ชาวชุมชนรักษาศีล 5 มีความสุขใจ มีสถานที่ปฏิบัติธรรมภายใต้สำนักปฏิบัติธรรมประจำกรุงเทพมหานคร ที่สามารถรองรับชาวชุมชนวัดสารอดให้มาปฏิบัติธรรมขัดเกลาจิตใจให้เข้าถึงความสงบ มีความรู้ ตื่น เบิกบาน และมีความอยู่เย็นเป็นสุขตลอดทุกลมหายใจเข้าออก

4. ปัญญาสะอาด ชาวชุมชนรักษาศีล 5 มีความรู้ความเข้าใจหลักและแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนา มีการจัดกิจกรรมแสดงพระธรรมเทศนาประจำวันพระให้ชาวชุมชนได้มาฟังธรรมอันเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต ตลอดทั้งวัดสารอดมีสำนักศาสนศึกษาของวัดในชุมชนเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษาเปิดโอกาสให้เหล่ากุลบุตรมาบวชเรียนทั้งนักรวมและบาลี เมื่อมีปัญหาแล้วก็สามารถนำเอาความรู้นั้นมาเผยแผ่แก่บุคคลอื่นได้ด้วย

สรุป

การขับเคลื่อนโครงการชุมชนรักษาศีล 5 ในชุมชนวัดสารอด เป็นชุมชนเมืองที่มีบริบทที่แตกต่างจากชุมชนในชนบท เพราะเป็นชุมชนที่รายล้อมไปด้วยผู้คนจากถิ่นฐานต่างๆ มาอยู่เพื่อทำมาหากิน มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ชุมชนวัดสารอด มีวัดสารอด เป็นศูนย์กลางในกิจกรรมต่างๆ เกิดการหล่อหลอมทางความคิด

การขับเคลื่อนลงสู่ชุมชนอาศัยการบูรณาการสร้างกิจกรรมของชุมชนให้เกิดตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของการรักษาศีล 5 เพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้น มีหลักประกันชีวิตที่มีความสุข ภายใต้การประพฤติชอบทางกาย และวาจา เจตนาตวันการประพฤติผิดทางกายวาจาเป็นการรักษาศีล ซึ่งเป็นหนทางแห่งการเกิดสันติภาพ การรักษาศีล 5 เป็นแนวทางปฏิบัติพื้นฐาน เป็นหลักมนุษยธรรม เป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นลักษณะที่มีความปรกติทางกายวาจาเป็นที่ตั้ง ย่อมมีความสงบสันติสุขในชีวิตปัจจุบันและอนาคต เมื่อบุคคลมีความถึงพร้อมด้วยศีล ที่ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไทแก่ตัว ตัณหาและทิฐิ ย่อมไม่ครอบงำ มีจิตใจเข้มแข็งมั่นคง ความถึงพร้อมด้วยศีล ก็ควรที่จะได้ชักชวนให้ผู้อื่นจึงเป็นประโยชน์เกื้อกูลทั้งแก่ตนและแก่ผู้อื่นด้วย

การพัฒนาชุมชนวัดสารอด ได้ดำเนินการตามแนวทางของโครงการชุมชนรักษาศีล 5 อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ตามสภาพบริบทพื้นที่ โดยได้ดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดสารอดตามหลัก

เบญจศีลส่งเสริมให้ภาคีเครือข่าย “บวร” ในพื้นที่นำหลักเบญจศีลไปประยุกต์ในการพัฒนาองค์กรเพื่อให้เป็นองค์กรที่ดีมีคุณธรรม จากการนำเอาโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “ชุมชนรักษาศีล 5” มาใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนวัดสารอด สามารถสรุปรูปแบบการขับเคลื่อนโครงการชุมชนรักษาศีล 5 ของชุมชนวัดสารอด คือ ราษฎร์บูรณะศีลบวร โมเดล ที่มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ 1) ราษฎร์ 2) บูรณะ 3) ศีล 4) บวร

References

- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitaka*. Bangkok: MCU Press.
- Office of the Secretary of the National Strategy Committee, Office of the National Economic and Social Development Board. (2018). 20 years National strategy (B.E. 2561-2580). Retrieved August 10, 2022, from https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf
- Phra Chainarong Vithito (Rongmarud). (2012). *Application of Five Precepts to Develop Behaviors of Persons in Society*. (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Bangkok.
- Phra Montri Tissaro (Kumlue). (2016). *A Study of Living in Line with Panca-sila of Wat Ban-noi Community, Sankampaeng District, Chiang Mai Province*. (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Bangkok.
- Phrabhrammasenabodi (Pim Yanaviro). (2022). *Tracking performance to "the Five Precepts Observing Village" Wat Sarod Community, Rat Burana District, Bangkok*. (18 September 2022).
- Phramaha Khanngoen Khantidharo (Arthan). (2019). *The Development of Quality of Life According to the Five Precepts of the People in Phon Mueang Subdistrict, At Samat District, Roi Et Province*. (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Phramaha Nikorn Paladsung, & Zumitzavan, V. (2017). The Investigation of Five Percepts and Peace-Making in the Society Sustainably: A Case Study of Khon Kaen, Thailand. *Journal of Graduate Studies Review*, 13(3), 43.
- Phramaha Phongsak Ratananano. (2018). *Management of the Five Precepts Observing Village Project of Sangha Administrators Bangplama District, Suphanburi Province*. (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Somdet Phramaha Ratchamangkalajarn (Choung Vorapunno). (2013). (17 November 2013). The Committee Drives the Project to Create Reconciliation and Reconciliation Using Buddhist Principles "the Five Precepts Observing Village" Wat Sarod Community. (2022). *Meeting to Monitor the Progress of Operations "the Five Precepts Observing Village" Wat Sarod Community*. (29 June 2022).

- _____. (2022). *Meeting Drives the Project to Create Reconciliation and Reconciliation Using Buddhist Principles "the Five Precepts Observing Village" Wat Sarod Community*. (10 June 2022).
- _____. (2022). *Meeting Network of the Five Precepts Observing Village toward Preparing to Organize the Rat Burana Silabovorn Festival*. (8 July 2022).
- _____. (2022). *Meeting to Track Progress "Rat Burana Silabovorn Festival"*. (5 August 2022).
- The Sangkha Supreme Council of Thailand. (2014). *Order of Sangha Council No. 1/2014: Appointment of the Steering Committee for the Reconciliation and Reconciliation Project Using the Buddhist Principles "the Five Precepts Observing Village"*. Retrieved August 10, 2022, from <http://mahathera.onab.go.th/index.php?url=mati&id=7935>
- Wattanapradith, Kh. (2013). *The Process of Creating Motivation to Observe the Five Precepts for the Leaders*. (Doctoral Dissertation). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Bangkok.
- Welfare Education Section, Division of Buddhist Studies, National Office of Buddhism. (2014). *Sangha Regulations about Implementation of the Five Precepts Village Project 2014*.